

Зазначені інструменти застосовуються комплексно. Досягнення стратегічних та поточних цілей політики енергозбереження через застосування інструментів найчастіше відбувається у формі енергоефективного проекту. За визначенням законодавства України, енергоефективний проект – це проект, спрямований на скорочення енергоспоживання, а саме: реконструкцію мереж і систем постачання, регулювання і облік споживання води, газу, теплової та електричної енергії, модернізацію огорожувальних конструкцій та технологій виробничих процесів.

Лише після здійснення цих заходів можливе застосування економічних механізмів стимулювання – здевелювання кредитів та звільнення від оподаткування частини прибутку отриманого за рахунок впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій.

Підсумовуючи викладене, особливу увагу потрібно приділяти питанню розробки та реалізації енергетичної політики країни, направленої на впровадження інноваційних енергозберігаючих технологій. Енергетична сфера та її регулювання знаходяться у фокусі посиленої уваги урядів більшості країн, націлених на підтримку розвитку та макроконкурентних переваг в країні.

Для забезпечення енергетичної незалежності України необхідно визнати пріоритетними завданнями діяльності органів законодавчої та виконавчої влади розвиток інноваційної системи у науково-технологічній сфері енергетичного спрямування, створення сприятливих нормативно-правових і законодавчих умов для розробки і реалізації інвестиційних проектів з пошуку та впровадження перспективних нових джерел енергії.

Необхідною умовою забезпечення сталого та пропорційного розвитку України слід визнати вирішення проблеми підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів та поліпшення енергозабезпечення економіки. Сформовані структурні та цінові диспропорції енергетичного балансу України надзвичайно посилюють фінансові та економічні ризики стабільного розвитку країни. Проте енергетичні проблеми України нерозривно пов'язані з ситуацією, що склалася у світовій енергетичній сфері на поточному етапі розвитку. За песимістичними прогнозами за першим етапом світової кризи може настати її другий етап, пов'язаний з вичерпанням світових ресурсів у світі.

Для вирішення цих проблем необхідне комплексне застосування заходів в рамках енергозберігаючої політики. Вирішення проблеми енергозбереження вимагає розробки і реалізації сукупності заходів за різними напрямками, об'єднаних в межах енергозберігаючої політики.

Відтак, завданням поточного етапу розвитку України є сприйняття світового досвіду реалізації проектів підвищення енергоефективності підприємств і формування практичних схем їх фінансування, зокрема на основі співробітництва з міжнародними інституціями.

Література.

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010–2014 роки [Електронний ресурс] // Комітет з економічних реформ при Президенті України. – режим доступу: <http://www.president.gov.ua>

2. Аналітична інформація щодо моніторингу виконання Комплексної державної програми енергозбереження, регіональних програм енергозбереження, та заходів з енергозбереження у регіонах України за підсумками 2009 року / Національне агентство України з

питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.necin.gov.ua>.

3. Галюк І.Б. Політика енергоефективності як основа соціально-економічного розвитку держави / І.Б. Галюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С.80–83.

4. Енергоефективність як ресурс інноваційного розвитку : національна доповідь про стан та перспективи реалізації державної політики енергоефективності у 2008 році / [С.Ф. Єрмілов, В.М. Геєць, Ю.П. Яценко, В.В. Григоровський, В.Е. Лір та ін.]. – К. : НАЕР, 2009. –93 с.

5. Єрмілов С. Проблеми та шляхи удосконалення державної політики України у галузі енергозбереження / С.Єрмілов //Економіка України. – 2006. – №9. – С. 4–11.

6. Попит на паливо та енергію в Україні. Шляхи та механізми регулювання, Національний ін-т стратегічних досліджень Дніпропетровський філіал. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.db.niss.gov.ua/docs/energy/133.pdf>.

7. Про енергозбереження : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 30, ст. 283.

8. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII / Верховна Рада України [Електронний ресурс] Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>.

9. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV / Верховна Рада України [Електронний ресурс] Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>.

УДК 342.5(1-87)

Денис Красівський

ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПОЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАХІДНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті розглянуто праці вітчизняних і закордонних вчених, присвячених дослідженню політичного управління та його трансформації до сучасного стану. Взаємозв'язок між політикою, управлінням, лідерством та політичною комунікацією, їх вплив на ефективність політичного управління.

Ключові слова: політичне управління, політико-управлінська еліта, публічне управління, політична комунікація.

Трансформаційні перетворення в Україні і обраний курс на зближення з Європейським союзом, обумовлюють необхідність осмислення досвіду країн західної демократії у сфері політичного управління, що викликає потребу в детальному аналізі та врахуванні історичної та соціально-політичної специфіки під час розробки й запровадження заходів, спрямованих на формування ефективної системи політичного управління. Зокрема, це повною мірою стосується особливостей станов-

лення суспільних інститутів та формування політичної рівноваги в Україні, що безпосередньо позначається на процесі суспільно-політичних перетворень. Питання політичного управління завжди звертали на себе увагу вчених як з часів античності, так і до сучасних днів серед науковців, та державних діячів. Актуальність даної теми є безперечно важливою для України, оскільки незавершеність процесу реформування українського суспільства актуалізує наукове дослідження політичних засад процесів сучасного державотворення, ролі й місця політичного управління як складової публічного управління.

Сьогодні налічується велика кількість напрацювань, що присвячені пошуку нових характеристик та визначень політичного управління шляхом опрацювання різноманітних сучасних концепцій і підходів до адміністративно-політичної діяльності. Серед них вітчизняні науковці, як: Комаровський В., Сморгунів Л., Пірен М., Баранов Н., Андрущенко В., Голуб В., Шабров О., Токовенко В. Серед західних дослідників слід відмітити роботи: Геблер Т., Осборн Д., Дюверже М., Берцель Т., Родес Р., Лазарсфельд П., Берельсон Б., Дойч К., Вільсон В. та ін.

Особлива увага вітчизняних науковців зосереджується переважно на дослідженні політичної діяльності, політичного лідерства та впливі зазначених напрямів на державне управління. Вказані питання досліджують, зокрема: С. Біленко, В. Горбатенко, С. Кузнєцова, Ф. Кирилюк, М. Логунова, М. Обушний, А. Пахарев, А. Пойченко, В. Ребало, О. Романовський, Ф. Рудич, Н. Скоблюк, М. Школяр, Л. Шкляр та ін.

Проблеми політичного управління висвітлювалися також у працях з питань становлення та розвитку управлінської еліти, авторами яких є: Г. Ашин, О. Криштанівська, О. Лазоренко, О. Логвиненко, Л. Мандзій, М. Михальченко, С. Наумкіна та ін. Управлінським аспектам елітних відносин у контексті державного управління присвячені праці О. Крюкова, С. Серьогіна та ін.

Розробки в галузі теорії систем до теорії управління частково знайшли своє осмислення у працях сучасної загальної політології. З'явилось чимало спеціальних праць, в яких аналізуються різні аспекти засад політичного управління. Різноманітні механізми політичного управління зафіксовані в конституціях сучасних держав. У політичній науці формується особливий напрям, політичне управління, який, однак, не в повній мірі реалізує закладений в ньому потенціал і розвивається в більшій мірі шляхом розробки та застосування формальних методів. Між тим, саме в Україні сьогодні гостро стоїть проблема політично керованою системою трансформації суспільства до демократії.

Метою даної статті є аналіз напрацювань вітчизняних і західних вчених, які присвячені дослідженню проблем політичного управління, їх трансформацію до сучасних вимог в аспекті українського державотворення.

Виклад основного матеріалу. Сучасна наукова думка, що трактує політичне управління бере початок ще з праць Аристотеля, який ототожнив політику з державним устроєм і визначив державу як «спілкування політичне» [1]. У працях Платона наголошено, що держава – це влада, а влада – це насильство [2]. Відтак, протягом століть ця думка була домінуючою у становленні державного та політичного устрою, проведення внутрішньої політики країн від часів Античності, до кінця Середньовіччя. Вирішення соціально-економічних і політичних конфліктів було покладене на основі збройної боротьби з подальшим зни-

щенням супротивника як основному в механізмі політичного управління. Перехід значної частини людства від міфології до релігії не змінив цього відношення.

Початком перевороту в розумінні політичного управління можна вважати, з одного боку, процес секуляризації, а з іншого, «Велику Хартію Вольностей 1215 року», що стала фундаментом для початку процесу поділу влади та конституційного контролю за монаршою владою, сучасним принципам демократичного способу правління та судочинства. У 1689 році був прийнятий перший в історії «Білль про права людини». Обмеживши владу короля та гарантувавши права й свободи парламенту, він заклав засади англійської конституційної монархії. В основу нового розуміння політичного управління була закладена традиція прав і свобод людини, аж тоді самоорганізація громадян почала набирати силу та набувати визнання як новий вид політичного управління [3].

Новим віянням у парадигмі управління стала думка про суспільний договір, яку обґрунтував Джон Локк, який у своїх працях наголошував, що людина є вільна, рівна іншим людям і нікому не підпорядковується. Оскільки свобода є природним станом, людина може відмовитись від неї і підпорядкувати себе іншій силі, оскільки користування правом абсолютної свободи є ненадійним і постійно піддається загрозі посягання інших. Тому поширеним стало судження про «обмежений договір», згідно з яким, люди визнають певну ступінь державної влади, але в той же час зберігають за собою певні права й можливості, які влада або уряд не може порушувати [4].

У становленні та розвитку демократичних режимів державного управління на засадах розширення народного волевиявлення, прав парламентів, складалась політична самоорганізація громадян. Зароджуючись, на думку Дюверже, як під час електорального та парламентського циклів, так і поза ними, коли інші зацікавлені сторони ініціювали створення політичних партій. Так Дюверже вказує на те, що перший поштовх викликає не створення ідеї, як такої, а географічне положення та бажання захистити свої природні інтереси [5].

Довгий час науковці чітко розмежували політику і управління. В. Вільсон якого вважають засновником концепції такого розмежування, відстоював думку, що адміністративна ланка перебуває поза сферою політики, як такої. Питання управління – це не політичні питання. Хоча політика ставить завдання перед адміністрацією, не слід допускати, щоб вона маніпулювала державними службовцями [6].

Отже, під час ХХ століття визначається розуміння політичного управління, як певної пропорційності між державним управлінням, самоорганізації громадян і місцевим самоврядуванням, заснованих на демократичних принципах і механізмах. Тобто намітилась певна тенденція переходу від стану, коли переважають методи владного примусу до його збалансованості з методом переконання [7].

Серед них можемо виділити сучасні парадигми управління:

Традиційне державне управління (public administration) – характеризувалася процедурністю діяльності органів влади та їх працівників, що призводило до використання надто бюрократичних підходів у системі відношень «влада – народ» і ускладнювало, у свою чергу, спілкування органів влади та населення через брак спрямованості на результат при вирішенні проблем, що виникали в суспільстві.

Теорія нового державного менеджменту (new public management) визначалася впровадженням у діяльність

органів влади принципів бізнесу і характеризувалася зміною як організаційних структур влади (зменшувалась кількість управлінських ланок), так і відношенням працівників владних органів до клієнтів (клієнт-орієнтована діяльність), що дозволило підвищити ефективність і результативність процесу вироблення політики. Т. Геблер і Д. Осборн у своїй праці використовують новий термін «підприємницьке управління» вказуючи, що, власне, підприємець ефективно шукає нові шляхи для використання своїх ресурсів і виділяють десять постулатів (принципів) нової теорії, а саме:

- керувати підлеглими, а не виконувати їх функції;
- надавати споживачам можливість вибору, а не обслуговувати їх;
- надавати послуги на конкурентних засадах;
- встановлювати цілі без втручання в процес;
- фінансувати результат, а не намір;
- орієнтуватись на споживача;
- заохочувати підприємницький дух, а не бюрократичні витрати;
- віддавати перевагу профілактиці, а не лікуванню;
- здійснювати структурну децентралізацію і налагоджувати співробітництво між ними;
- досягати змін шляхом ринково-орієнтованих методів [8].

Третя концепція – «якісне» врядування (good governance), яка характеризується використанням влади – політичної, економічної, адміністративної, для управління державними ресурсами і справами та включає механізми, процеси, інституції, за допомогою яких органи влади, громадяни і соціальні групи координують свої інтереси, використовують свої легальні права, виконують обов'язки та виступають посередниками при вирішенні проблемних питань, пов'язаних із суспільним розвитком, адже держава все більше залежить від інших акторів, підсистем, і ні ієрархічність системи, ні ринкова економіка не є панацеєю для координації зацікавлених сторін, що мають власні інтереси у формуванні політичних рішень, підкреслює Т. Берцель [9]. Слід також відмітити, що один із розробників теорії політичних мереж, що передувала створенню концепції Good Governance стверджував, що Good Governance відноситься до самоорганізації, міжорганізаційним мережам, що характеризуються взаємозалежністю, розвиненою комунікацією, правилами гри та значною автономією від держави [10].

Західні теорії політичного управління отримали широке розповсюдження і визнання серед українських наукових кіл. Адже з розпадом СРСР країнам колишнього Радянського Союзу довелося змінювати існуючу на той час парадигму управління, оскільки застарілі методи доказали свою неефективність і безперспективність відносно сучасних реалій, що мають місце у сучасному світі.

С. Саханенко виділяє основні параметри парадигми політичного управління: з одного боку, засоби взаємодії з населенням, а з другого – з контрелітою. У теорії прийняття і реалізації політичних рішень розрізняють щодо цього кілька основних типів реалізації рішень. Це – популізм, елітизм, консерватизм, демократизм і радикалізм. Вітчизняна історія постійно ілюструвала цикл – консерватизм – радикалізм – елітизм у взаєминах можновладців і населення. Демократичні форми прийняття і реалізації рішень орієнтуються на реальні запити і потреби людей, на втілення їхніх невід'ємних прав. Культивуючи атмосферу взаємовідповідальних відносин між владою і громадянами, демократична політика допомагає завойовувати довіру людей, бажання лояльно співпрацювати

з владою. Це виключає з арсеналу політичного управління засоби жорсткого соціального примусу, заохочує механізми самодисципліни і самопримусу громадян, що призводить до зміцнення позицій громадянського суспільства [11].

Перехід від радянського типу управління до сучасного визначив великий обсяг проблем, які постали перед українськими управлінцями. На думку вітчизняних вчених важливим агентом трансформації системи політичного управління безперечно є залучення як можна ширшого кола громадян у суспільно-політичне життя, використовуючи переваги інформаційного суспільства, як взірць активної публічної діяльності. Оскільки тривалий час панування радянської ідеології на теренах України породило клас так званої політичної номенклатури, що викликало неможливість впровадження ефективної політики реформування державної влади відповідно до європейських стандартів і правил, що і призвело до політичної та економічної стагнації. Адже тривалий час саме домінуючі форми та методи управління, не змінюючись протягом багатьох десятиріч, перетворилися на гальмо розвитку політичної системи.

На думку М. Пірен, формування ефективної публічної політики, зокрема політичного управління, напряму залежить від якісної політико-управлінської еліти, яка, в свою чергу, потребує політичної модернізації, яка характеризується засвоєнням масовою свідомістю норм демократії, створенням диференційованої політичної структури з високою спеціалізацією ролей та інститутів; територіальним і функціональним розширенням сфери центрального законодавства, адміністрації та політичної активності; постійним розширенням включення в політичне життя соціальних груп і груп інтересів; появою та швидким зростанням раціональної бюрократії; послабленням традиційних еліт; заміною традиційних еліт модернізаторськими. У цілому на макрорівні політична модернізація означає зміну відносин між державою і суспільством, а точніше, його стратифікаційної системи. З одного боку, це процес зосередження політичної влади у національній державі, з другого – забезпечення індивіда необхідним правовим і соціальним захистом від практично необмеженої центральної влади.[12].

Проблеми, пов'язані з функціонуванням політичних еліт, завжди перебували предметом вивчення науковцями. Феномен політичної влади тісно пов'язаний із процесом здійснення цілеспрямованого впливу на певні соціальні прошарки з метою реалізації тих чи інших політичних цілей, а, отже, існують суб'єкти цього впливу, якими виступають різноманітні інституціоналізовані політичні групи, які беруть участь у політичних процесах, і мають вплив на процес політичного управління. У цьому контексті не викликає сумніву, що аналіз функціонування механізмів політичного управління не може обходити увагою питання, пов'язані з таким явищем, як політична еліта, а також їх впливом на реалізацію державної політики і політичного управління.

Важливими для дослідження політичного управління є розробки американського соціолога П. Лазарсфельда. В своїй моделі «двоступенневої комунікації» Лазарсфельд вказує на те, що суспільство є неоднорідним, і в ньому існують так звані лідери суспільної думки, які є авторитетними для пересічних громадян. Політичні лідери зосереджують інформаційний вплив не на все коло соціуму, а саме на «лідерів суспільної думки», які виступають посередниками в даній моделі. Такими посередниками можуть бути журналісти і блогери, які фільтрують та оцінюють інформацію і через ЗМІ, передаючи їх в ті групи

населення, для яких вони є авторитетними. Таким чином, інформація потрапляє не напряму в суспільну свідомість, а крізь призму оцінювання «лідерів суспільної думки», що дозволяє обрати пріоритет впливу не на широкі маси суспільства, а, власне, на певних лідерів, які осмислюють, інтерпретують та розповсюджують необхідну інформацію серед відповідних електоральних груп [13].

К. Дейч, в свою чергу, вважає, що політичне управління в межах політичної системи забезпечується виробленням і обміном інформацій, що є необхідними для прийняття ефективного політичного рішення. Політичні лідери здійснюють управління, спираючись на наявну політичну інформацію. Функціонування всієї політичної системи, на думку К. Дейча, залежить від якості, достовірності, своєчасності та регулярності політичної інформації, а інститути влади контролюються інформаційною елітою – «дейтократією» [14].

Адекватність і достовірність політичної інформації, яка використовується для прийняття політичних рішень визначають її результативність, своєчасність, захищеність – надійність взаємозв'язку між управлінськими ланками в самій політичній системі, а також в суспільстві, обслуговування якого повинно бути пріоритетною метою для політичного управління. В Україні перехід к правовому демократичному суспільству неможливий без переходу від інформаційно-закритої до інформаційно-відкритої політичної взаємодії. Інформація є ключовим ресурсом влади в сучасному суспільстві, а забезпечення владних установ інформацією є однією з важливих умов ефективного функціонування усього механізму влади і прийняття політичних рішень. Основними проблемами формування і використання інформаційних ресурсів у політичному управлінні, що здійснюються в Україні є забезпечення умов відповідності інформації до потреб суспільства та ефективності її використання в процесі управління.

Важливим для розуміння сутності політичного управління в умовах демократичного реформування є обґрунтування взаємозв'язку публічного та політичного управління. Наприклад, В. Токовенко у своєму дослідженні розкрила теоретичні та методологічні моменти, пов'язані з обґрунтуванням взаємозв'язку політичного керівництва й державного управління, де відповідне місце займає політичне лідерство як вияв та реалізація керівництва на загальнонаціональному та регіональному рівнях [15].

Політичне управління є важливою ланкою в системі публічного управління, ефективність якого залежить від багатьох таких факторів, як наявність адекватної еліти, контреліти, оптимальної взаємодії політики та управління, використання комунікативних процесів в управлінні тощо.

Механізм політичного управління, який функціонував останні півтора десятиліття існування Радянського Союзу, є наочним прикладом псевдосистеми політичного управління, а розпад СРСР повчальний і з погляду імовірного результату функціонування таких механізмів самоорганізації.

В Україні система політичного управління виступає як недосконала складова всієї управлінської системи. Для сучасної політичної ситуації в Україні характерні такі явища, як криза державності, всього політичного управління, криза національної ідентичності і – як наслідок перших двох криз – очевидна неспроможність української політико-управлінської еліти створити ефективну модель політичного управління. Наявні механізми працюють, головним чином, на самозбереження. Це

створює реальну загрозу безпеці суспільства, що зберігатиметься, допоки не відновляться атрофовані механізми самоорганізації.

Вивчення зарубіжного досвіду свідчить про те, що ефективно політичне управління є однією з базових основ, на якій ґрунтується політична система загалом. Реалізація і захист інтересів всіх громадян суспільства, регулювання суспільних відносин, формування і реалізація оптимальних форм організацій та стимулювання діяльності суспільства, захист національних інтересів, забезпечення національної безпеки держави є пріоритетними завданнями політичного управління. Демократизація держави запотребувала посилити ротацію політико-управлінської еліти, що, в свою чергу, призведе до приливу нових якісних управлінських кадрів, здатних приймати управлінські рішення, базуючись не тільки на власних інтересах, а й на інтересах всього українського суспільства.

Література.

1. Аристотель. Политика // Аристотель. Сочинения: В 4 т. М., 1983. Т. 4. – С.376–378
2. Платон. Государство // Платон. Собрание сочинений: В 4 т. М., 1993. Т. 3. – С. 93,94
3. Политическое управление и государственность // Санжаревский И.И. / Политическое управление: научный информационно-образовательный электронный журнал. 2011. № 01 (01) [электронный ресурс] : – режим доступа – http://политуправление.рф/архив/2011/01/sanzharevsky.htm#_ftnref5. – Заголовок з екрану.
4. Локк Дж. Сочинения в трех томах. – М.: Мысль, 1988. – 668 с.
5. Дюверже М. Политические партии. Пер. с франц. М.: Академический Проект, 2002. 560 с.
6. Вильсон В. Наука государственного управления / В. Вильсон. - Режим доступа : <http://stud.spa.msu.ru/library/3/tgu/classics/wilson.htm>.
7. Политическое управление и государственность // Санжаревский И.И. / Политическое управление: научный информационно-образовательный электронный журнал. 2011. № 01 (01) [электронный ресурс] : – режим доступа – http://политуправление.рф/архив/2011/01/sanzharevsky.htm#_ftnref5. – Заголовок з екрану.
8. Osborne D., Gaebler T. Reinventing Government. How the Entrepreneurial Spirit Is Transforming the Public Sector. N.Y., 1993 – P. 19–20.
9. Borzel T. Rediscovering Policy Networks as a Form of Modern Governance // Journal of European Public Policy. 1998. Vol. 5. – № 2.
10. Rhodes R.A.W. Understanding Governance. Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. Bingham, 1999. – P 15.
11. Саханенко С.Є. Модернізаційні процеси та феномен політичного управління.// Вісник Української академії державного управління при Президенті України. – 2002. - №1. – С. 261–271;
12. Публічна політична діяльність : навч. посіб. / М.І. Пірен. -К. : НАДУ, 2009. – С. 147.
13. Lazarsfeld P., Berelson B., Gaudet H. The People's Choice: How the Voter makes up his Mind in a Presidential Campaign. Third Edition. - N.Y.: Columbia University Press, 1968.
14. Deuttsch K. The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control. - N.Y.: Free Press, 1966.

15. Токовенко В. Політичне керівництво і державне управління : проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії / В. Токовенко. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 253 с.

УДК 342.531.41+342.575

Наталія Лебедь

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОНОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена розгляду сутності та особливостей здійснення організаційного забезпечення законотворчої діяльності в Україні. На основі проведеного аналізу виявлено основні проблеми, недоліки та прогалини організаційного забезпечення законотворчої діяльності. Встановлено основні причини неефективності та низької якості вітчизняного законодавства. Зроблено висновки та внесено пропозиції щодо вдосконалення організації законодавчого процесу у Верховній Раді України та організаційного забезпечення законотворчої діяльності в Україні.

Ключові слова: закон, законотворча діяльність, законотворчий процес, законодавство, законодавча система, організація, організаційне забезпечення.

Постановка проблеми

Сучасні реалії розбудови демократичної правової держави вимагають відповідного правового забезпечення, адекватного реагування на процеси, що відбуваються в державі та суспільстві шляхом встановлення верховенства закону в системі законодавства України, охоплення правовими нормами всіх сфер і галузей життєдіяльності держави, регулювання і впорядкування суспільних відносин. Здійснити це можливо за умови всебічного правового удосконалення законодавчої системи держави, уніфікації та систематизації законодавства, зміцнення законності. Адже нинішня правова дійсність потребує значної уваги до процесу прийняття правових рішень та найбільш значимої його частини – законів, які віддзеркалюють реальність правової системи і рівень правового забезпечення. Тому однією з необхідних умов ефективного розвитку законотворення та підвищення якості чинного законодавства є формування правового простору, в якому не існуватиме протиріч, а законодавець в своїй законотворчій діяльності намагатиметься шляхом оптимізації нормативного матеріалу, знайти такі засоби і форми правового регулювання, які найбільше відповідали б інтересам та потребам держави та суспільства. При цьому слід зважати на одну з основних функцій держави – законотворчу діяльність, яка полягає в розробленні і прийнятті законів, зокрема, щодо створення та вдосконалення правових норм з метою врегулювання суспільних відносин, і відіграє провідну роль в державному управлінні.

Своєчасність, однозначність та об'єктивність законодавчих рішень, належна якість прийнятих законів є визначальним чинником розвитку суспільно-політичного життя, реформування відповідних галузей економіки,

ринкових відносин, соціальних і духовних процесів у державі.

Актуальність зазначеного дослідження пов'язана з особливостями здійснення організаційного забезпечення законотворчої діяльності в Україні, акцентуванням уваги на ключових питаннях законотворчої діяльності суб'єктів права законодавчої ініціативи. Адже організаційне забезпечення, якому притаманні свої особливості функціонування та здійснення має важливе значення для законотворчої діяльності.

Як відомо, досягнення повноти та досконалості правового регулювання суспільних відносин можливе за умови поєднання організаційного забезпечення законотворчої діяльності з демократичними процедурами підготовки й прийняття законодавчих рішень, розробкою ефективного механізму і порядку прийняття законів.

Досконалість здійснення законотворчої діяльності в Україні можлива за умов її злагодженого, комплексного організаційного забезпечення, добре організованої системи всіх її складових. В результаті належного організаційного забезпечення цієї діяльності, буде створюватись надійне та ефективне підґрунтя для здійснення парламентом – єдиним органом законодавчої влади в Україні (який має монополію законотворчу компетенцію, тобто виключне право на прийняття законів, що передбачено Конституцією України) головної функції – законотворення.

Аналіз процесу становлення правової системи в Україні свідчить про недосконалість правової бази, створеної за роки незалежності, яка належним чином не забезпечує ефективного правового регулювання суспільних відносин у певних галузях і сферах. Це негативно впливає на розв'язання проблем економіки, державного управління, інших сфер суспільного життя.

Питаннями законотворчого та законодавчого процесів в Україні займався чимало як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких варто виокремити праці таких авторів, як: С. Авак'ян, О. Богачова, Ж. Борсова, Г. Дутка, Н. Задирака, В. Зайчук, Д. Керімов, В. Кондратьєв, Х. Кудріна, Л. Легін, С. Лінецький, О. Магомедова, А. Нащиц, В. Нерсисянц, Н. Орєхова, Ю. Перерва, А. Петров, А. Піголкін, З. Погорелова, С. Полєніна, М. Поличка, М. Развадовська, А. Ришелюк, М. Спирін, М. Теплюк, Ю. Тихомиров, А. Храпцов, А. Шадже, Ю. Ширяєв, О. Ющик та ін.

Теоретичним та практичним проблемам законотворчості, законодавчій техніці, організації діяльності Верховної Ради України присвячено праці таких представників правових наук та практиків – С. Алексєєва, Т. Дідича, М. Козюбри, О. Копилєнка, А. Кутиркіна, С. Науменко, А. Олійник, В. Олуйка, В. Погорілка, О. Скакун, І. Терлецької, А. Ткачука, В. Шаповала, Ю. Шемшученка та низки ін.

Аналіз наукових доробків цих дослідників дає підстави стверджувати про наявність значного наукового інтересу до питань законотворчої діяльності та різних підходів у дослідженні цього питання. Однак, не зважаючи на те, що проблеми законотворчої діяльності є досить актуальними в умовах сьогодення, проте нині існує брак фундаментальних наукових праць, присвячених питанням саме організаційного забезпечення законотворчої діяльності в Україні, особливостям її здійснення.

Для повноцінного здійснення законотворчої діяльності в Україні, необхідно, насамперед, визначити, що являє собою організаційне забезпечення законотворчої діяльності. У сучасній науці термін «організація» (від лат. «organizo» – укладаю, повідомляю, влаштовую)

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми